

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Propria sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

abstractuam, & intuituam: sed non omnis cognitio fit per species proprias, vel alienas: ergo per hanc rationem non recte, & adequatè explicatur ratio cognitionis intuituæ, & abstractuæ. Probo minorem: Deus potest mecum concurrere ad visionem coloris actu existentis, tunc visio ita producta non produceretur per species proprias, neque alienas, neque per obiectum immediatè ad illam concurrere: ergo si adequatè definita esset operatio intuituæ, & abstractuæ per ordinem ad species proprias, seu obiectum immediatè concurrere, & ad species alienas, visio illa, neque esset intuituæ, neque abstractuæ, quod dici nequit. Idem dico de aliis cognitionibus intellectuales, quas Deus potest producere sine speciebus propriis neque alienis obiecto immediatè non concurrere ad tales visiones. Rursus cognitio, quæ Deus cognoscit obiecta creata non exercetur per species proprias, neque per alienas obiectorum, neque cognitio, quæ Deus seipsum cognoscit exercetur per speciem, adhuc formaliter distinctam, & realiter identificatam cum Deo secundum opinionem multorum Theologorum, qui adhuc rationem formalem speciei impressæ identificatam realiter cum ipso Deo admittere nolunt, & tamen omnis cognitio, quam Deus habet, est cognitio intuituæ: ergo ratio cognitionis intuituæ non consistit in ordine ad species proprias obiecti.

7 Dices cognitionem diuinam dici intuituam ex eo præcisè quod non exerceatur per species alienas in quo consistit ratio intuitionis, quæ opponitur operationi abstractuæ scilicet factæ per species alienas. Fugis vim argumenti, sed relinquis sententiam, quam defendendam assumpseras, videlicet rationem intuitionis consistere in respectu ad species proprias, & restat tibi soluenda alia obiectio, quam primò adduxi de cognitione illa, quam Deus produceret sine speciebus, quæ ex hac solutione vires resumit. Cognitio intuituæ est illa, quæ non fit per species alienas: ergo Deus non potest concurrere immediatè ad cognitionem aliquam, quæ non fit intuituæ: sed omnis cognitio, ad quam ipse concurrat immediatè cum potentia, erit intuituæ: ergo si Deus immediatè concurreret ad producendum actum fidei respicientem tanquam motuum reuelationem diuinam absque ulla specie impressa, à qua dependet illa cognitio, actus fidei nullum habens motuum præter reuelationem Dei esset intuituæ cognitio. Conditionalis habet imbibitam illationem legitimam: adimpletio conditionis non pugnat, nullum enim probabile fundamentum inuenies ad asserendum Deum non posse immediatè concurrere ad actum intellectus innitentem tanquam motuo adequato reuelationi diuinæ. Consequens illatum absurdum est, & ni fallor contra D. Paulum 1. Corinth. 13. ubi cognitionem fidei enigmatica vocat, & intuituæ opponit: *Idem nunc per speculum in enigmate, &c.* quod testimonium pro mea sententia postea expendam.

8 Posset respondere Deum immediatè concurrentem ad operationem vitalem sine specie concurrere aliquando supplendo vices speciei propriæ, vel obiecti immediatè concurrentis, & tunc operationem ab illo simul cum potentia immediatè productam, esse intuituam; aliquando verò concurrere supplendo vices specierum alienarum, & tunc operationem abire in abstractuam. Hæc solutio parum præstat in mea sententia, quæ operationem vitalem in termino identificato cum actione constituit, iuxta quæ operatio quæ procedit à Deo sine speciebus, neque ab speciebus propriis, neque alienis procedere potest: ergo non dicitur Deus supplere vices specierum propriarum, vel alienarum, ex eo, quod producat effectum illum, quem ipsæ species sint producturæ: ergo ex hoc capite non poterit Deus dici supplere potius vices harum specierum, quam illarum. Restat ut dicatur Deus supplere vices harum specierum, v.g. propriarum, quia producit speciem expressam, etsi distinctam ab illa, quam produceret propriæ speciei, tendentè tamen in obiectum eodem modo, ac tenderet alia operatio producta à propriis speciebus. Quod si speciem expressam produceret tendentem eodem modo in obiectum, in quod tenderet alia speciebus alienis producta, diceretur supplere vices specierum alienarum. Admitto totum, quod dat solutio, & nondum meo argumento solutionem habeo. Species expressa, siue producta à Deo tantum, siue ab speciebus propriis, potest dici intuituæ, quia respicit obiectum certo quodam modo comuni speciei expresse productæ ab impressis propriis speciebus, & alteri specie expresse, in cuius productione dicatur Deus supplere mu-

nus speciei impressæ, quem modum non haberet species expressa producta ab alienis speciebus: ergo ratio intuitionis, & abstractionis consistit formaliter in hoc speciei modo respiciendi obiecta; de hoc inquiri, quid sit? quid habeat peculiare modum respiciendi obiectum intuituæ, quod non habeat abstractuæ operatio? & quid habeat modus respiciendi abstractuæ, quod non habeat intuituæ operatio? Locum habet hæc obiectio, etiam si tota operatio in qualitate consisteret, quia licet tunc eadem, quæ producit ab speciebus, posset produci à Deo, ratio formalis intellectionis non esset ipsa productio, sed terminus, in quo consisteret ratio intellectionis, sensationis, vel internæ, quia hæc esset extrinseca, & distincta à termino: ergo tota ratio intuitionis, vel abstractionis in ipsa qualitate consisteret, & non in modo, quo qualitas illa producta constituitur operatio intuituæ, vel abstractuæ obiecti.

S. II.

Propria Sententia.

10 **D**ostè aduertunt nostri Lusitani lib. 2. de anima. c. 6. q. 3. art. 1. appellationem hanc intuituæ visiois non fuisse notam antiquis Philosophis, sed tantum inter Doctores Scholasticos inueniri, ex quibus Greg. in 1. dist. q. 2. art. 1. & Scotus quodlib. 6. art. 1. volunt nomen hoc delirum fuisse ex testimonio Pauli 1. ad Corinth. 13. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem, &c.* ubi visionem beatificam, quam omnes Doctores, & Ecclesiæ Patres intuituam vocant, explicat per hoc quod est esse facie ad faciem, & reliquis operationes non intuituæ distinguit per rationem ænigmati, illasque ænigmatas appellat. Ex quo testimonio potissimum debet sumi fundamentum ad distinguendam operationem intuituam à non intuituam. Visionem hanc eleganter describunt idem Combricensis ex Scoto, Ferrar. & Dur. ibi relatis, his verbis: *Notitia rei præsentis est, id est cognitio, quæ ita rem ænigmatat, ut per eam teneatur præsentia obiecti in se, & ex vi ipsius cognitionis, non verò quæ aliunde comprobetur.* Asseruntque communi consensu notasse Anselmum, Hugonem, Magistr. D. Thom. Greg. Palud. aliosque Doctores visionem intuituam oportere esse immediatam, ita videlicet, ut res non percipitur in alio cognito, sicuti cognoscitur Cæsar in sua statua, etenim per visionem intuituam concipitur res in se, quod esse non potest, cum res in alio prius visio cognoscitur.

Ex his, quæ Doctores tradunt de visione intuituæ possemus illam definire: *cognitio obiecti in se*: & abstractuam: *cognitio obiecti in alio*. Verumtamen hæc definitio, si maiorem lucem non accipiat, adhuc mihi difficilis est, quia in communi sententia Theologorum Deus se ipsum cognoscit non solum in se sed etiam in creaturis tanquam in obiecto prius cognito, & tamen durum est asserere cognitionem, quæ Deus se ipsum in creaturis cognoscit non esse intuituam, sed abstractuam: insuper contra descriptionem, quam Paulus insinuat de visione abstractuæ, quam appellat ænigmatam, visionem enim, quæ intuitu non est, dicit esse per ænigma, quis autem dicit Deum se ipsum in creaturis per ænigma cognoscere? Deinde Deus æquè clarè, æquè perfectè cognoscit se ipsum, quando se ipsum in creatura cognoscit, ac quando se ipsum immediatè cognoscit: ergo æquè intuituè se cognoscit per utramque cognitionem; quando enim quasi excitatus, & determinatus à cognitione creaturæ, ad se ipsum cognoscendū se conuertit, non mendicat specificationem, neque determinationem cognitionis à creatura determinante, sed à se ipso, & ab obiecto increato, quod respicit infinitam perfectionem non solum quæ Deus seipsum, sed etiam creaturam cognoscit; neque minus facie ad faciem se intuetur determinatus à creatura, quam cum à se ipso determinatus, prius se, quam creaturam aliâ visione directâ præcognouerit; quæ ratio mihi magni ponderis est, ne dicam visionem, quæ Deus se ipsum in creatura tanquam in obiecto determinate cognoscit, non esse cognitionem intuituam. Idem dico de cognitione, quæ Deus creaturas in se ipso, vel in suo decreto libero cognoscit, quæ æquè penetratiua est creaturarum cum illa, quæ Deus easdem creaturas primariò, & in se ipsis cognouit. Addo non posse dici visionem, quæ Beati in obiecto vident creaturas possibiles, vel existentes, si verum est illas ex vi visionis videre, propriè non esse intuituam, quia nulla alia visione directâ vilis intellectus creatus perfectiùs, & penetrabilius potest

potest videre creaturas, quas videt in Verbo, quam illas potest videre ex vi visionis diuinæ, si hæc ducit in cognitionem ipsarum.

11 **S**eo sententia Doctorum, quos retuli ex Conimbric. & cum illis assero visionem intuitiuam esse, quæ obiectum videtur in se, & abstractiuam, quæ videtur in alio: illud autem in alio non de quocumque obiecto prius cognito, sed de obiecto, inlar cuius aliud cognoscatur, & iuxta hanc explicationem visionem intuitiuam definio: *Visio, quæ non attingitur obiectum inlar aliis obiecti à se distincti, visio abstractiua, seu non intuitiua est, quæ obiectum inlar alterius à se distincti cognoscitur.* Has definitiones existimo esse iuxta mentem Doctorum, quos supra retuli, & iuxta testimonium Pauli adductum supra accommoda distributione quadrant: omnibus operationibus, quas omnes Doctores intuitiuas, & abstractiuas appellant, vt ex illarum explicatione constabit. Quid sit rem inlar aliis cognosci, ex ipsa apprehensione terminorum existimo esse perspicuum: illud enim dicitur inlar aliis rei cognosci, quod apprehenditur, quasi illi simile, vel indurum accidentibus illius, inlar cuius cognosci dicitur. Hunc modum cognoscendi vnum in alio repugnare visioni intuitiue colligo ex descriptionibus, quas retuli supra de visione intuitiua, hoc enim existimo importare illa verba adducta in definitione, quam ex Scoto & aliis adducunt Conimbricæ: ita vt per eam teneatur potentia obiecti in se, & ex vi ipsius cognitionis, non verò quæ aliud de comprehetur. Idem volunt alia verba, in quibus conditiones ex Anselmo, & aliis; illa præcipue, quibus dicitur per visionem intuitiuam non debere rem cognosci in alio, sicuti cognoscitur Cæsar in sua statua. Intellige illud simile, per quod explicatur cognitio non debere esse in alio, scilicet, sicuti est cognitio Cæsar in sua statua, quæ similis cognoscitur cum Cæsare, & apprehenditur quasi alius Cæsar, vel potius vt idem repetitur; ex quo capite quæ de facto in hac vita cognoscimus sine specie propria illorum non intuitiue, sed abstractiue, cognoscuntur à nobis, quia illa inlar aliarum rerum semper cognoscimus, Angelum videlicet inlar iuuenis, personam primam Trinitatis inlar senis, & sic de substantia quacunque, & de accidentibus, quæ sensu non percipiuntur siue materialibus, siue spiritualibus.

12 **O**perationes omnes, quas intuitiuas vocamus, attingere obiecta modo à me explicato facile, si per illarum singulas discurrem, comprobabo. In primis sensationes omnes non percipiunt obiecta inlar aliarum rerum, sed omnia vt sunt in se; visio enim non ad inlar rei aliis colorem, neque lucem attingit, & sic de aliis sensationibus. Cognitiones intuitiue obiectorum, quæ sensibus percipiuntur non attingere obiecta inlar aliarum rerum, certum est, intellectus enim cognoscit alia obiecta inlar accidentium, quæ sensibus fuerunt percepta: non verò accidentia inlar aliarum rerum, quas sensationibus anima non attingit. Visionem Dei, quæ est prima inter omnes intuitiuas, Deum attingere in se, & non inlar aliis rei, dixit Apostolus, *tunc facie ad faciem*, id est, nullo alio interposito obiecto, vel inlar cuius Deus cognoscatur: sed cognoscatur sicuti cognitus sum, id est, sicuti Deus me ipsum cognoscit, non per imagines & similitudines aliarum rerum, sic ego illum cognoscam in se ipso, eo modo, quo duo homines se inuentur cum positi in proportionata distantia, mutuo vnius facies, alterius faciei omnino patet, & vtriusque vultus mutuo alterius sese offert obtutui.

13 **R**eliquæ operationes, quas abstractiuas appellauit Scholæ, obiectum attingere in alio, hoc est, inlar aliis modo à me explicato facile, si singulas percurramus, notum erit. Cognitio, quæ Deum actu fidei, vel scientiæ in hac vita cognoscimus, vel apprehensio quælibet Angeli, cuiusvis substantiæ, vel entitatis, cuius in hac vita speciem non habemus, semper suum obiectum inlar aliis apprehendit: Sic primam personam Trinitatis ad inlar senis, secundam iuuenis, tertiam columbæ, Angelum adolescentis, tenebras nigredinis apprehendimus, & sic de omnibus aliis obiectis, quæ abstractiue cognoscimus.

§. III.

Nonnulla corollaria.

14 **P**rimò infero ex his, visionem intuitiuam non opponi cum præcisua, sed cum abstractiua, quod si hoc complexum, abstractiua cognitio, non raro, idem sonet, quod

Franc. ac Cuiuslibet bilogoph. Tom. II.

præcisua; in hac significatione non opponitur cum intuitiua, sed in alia, iuxta quam significat operationem tendentem in obiectum, non in se, sed in alio, seu inlar aliis. Ratio est, quia, vt dicebam supra, intuitiua cognitio ex parte actus præcindere potest, & ex parte obiecti neque intuitiua, neque abstractiua potest esse præcisua.

15 **S**ecundò infero, rectè componi in eadem cognitione rationem intuitionis, & obiectum attingere in alio tanquam in obiecto prius cognito, modò obiectum secundariò cognitum non inlar primarij cognitione apprehendatur. Hac ratione dixi Deum se in creaturis intuitiue cognoscere, & beatos intuitiue attingere obiecta, quæ in Verbo percipiunt, quia Deus cum se in creaturis cognoscit, non se inlar creaturæ apprehendit neque creatura dicit Deum in cognitionem sui tanquam imago, aut obiectum simile, sed tanquam terminus relationis.

16 **T**ertio infero, omnia obiecta, quorum proprias species non habemus, abstractiue à nobis cognosci, quod patet inductione supra facta.

17 **Q**uartò infero, omnia obiecta sensata per sensus externos & internos, intuitiue, quorum omnium proprias species habemus, intuitiue à nobis cognosci. Patet etiam hoc corollarium ex supra dictis.

18 **Q**uintò infero, obiecta non sensata per sensus externos, etiam si per propriam speciem cognoscantur, abstractiue & non intuitiue in hac vita cognosci. Probat hoc assertum cognitio reflexa quæ cognoscimus cognitionem aliâ, & cognitio, quæ actus nostræ voluntatis deprehendimus, quos cognoscimus per proprias species, & nihilominus inlar aliarum rerum apprehenduntur, nò enim valemus actus internos, nisi ad inlar obiectorum, quæ sensu percipimus apprehendere. Ratio potest sumi à priori ex imperfectione specierum, quæ imperfectiores producuntur, quando species aliæ eiusdem obiecti per sensus externos transmissæ non fuere.

19 **M**aior potest esse difficultas an in patria per speciem alienam, obiectum aliquod intuitiue cognoscatur. Pars affirmatiua suadet, quia beati in Verbo ex vi visionis creaturas cognoscunt, quas intuitiue ab illis cognoscendas esse dixi, & tamen illas tantum percipiunt per lumen gloriæ, vel speciem impressam Dei, absque vlla propria specie creaturarum: ex eo enim præcisè, quod Deum cognoscant absque vlla creaturarum specie impressa, illarum speciem expressam efformant. Neque in hac conclusione defendenda aliqua apparet difficultas, cum ratio visionis intuitiue, aut abstractiue non consistat in hoc quod est operationem fieri, per species proprias, vel alienas. Multa erant discutienda ad hanc questionem absolute definiendam, videlicet quomodo ex vi visionis creaturas videat beatus, an per eandem visionem beatificam, an per aliam octam ex beatifica. An cognitio siue distincta à beatifica, siue cum illa identificata habeat aliud principium distinctum à lumine gloriæ, vel specie impressa Dei, vel an Deus specialiter concurrat ad talem cognitionem loco obiecti creati vel speciei ab illo mittendæ. Deinde quæ dicatur species impressa propria obiecti, quæ aliena, quia quis posset dicere speciem impressam quæ producit expressam, ex vi cuius obiectum in se ipso, & non in alio cognoscitur, dici propriam speciem, quia de ratione huius nò est produci ab ipso obiecto; Deus enim producit proprias species impressas obiectorum, quæ neque influunt, neque influere possunt in ipsarum productionem. Iuxta quem dicendi modum neque locum haberet dubitandi ratio. Rem non absolute definitio quia multum de nomine agerem, si naturam speciei propriæ contenderet explicare, & quia questiones aliæ supra propositæ ad Theologum, non ad Philosophum attinent; tantum affirmo, cognitionem, quæ beati vident in Verbo creaturas esse intuitiuam, quod si tantum illa dependeat ex Dei specie impressa, dabitur cognitio intuitiua per alienam speciem productam: si autem cognitio creaturarum in Verbo, quatenus creaturarum est, dependeat ab aliqua illarum specie, vel à Deo specialiter supplente vices illius, nulla erit intuitiua cognitio per species alienas tantum producta.

§. IV.

Sauis argumentis.

20 **M**ultus est Pasqualis tom. 2. Metaph. disp. 8. vt probet cognitionem intuitiuam, & prædicatum intuitionis cum præcisua opponi, ita vt implicet dari cognitionem intuitiuam non attingentem omnes formalitates obiecti.

H 3

Plura